

חלוקת רווחים בארץ ובעולם

דב רפאל

אדר א' התשס"ה – מרס 2005

חלוקת רווחים בארץ ובעולם

למה חברת ביטוח צריכה לחלק רווחים?

חברת מניות (proprietary)

חלוקת חלק מהרווחים
למבוטחים מקטינה אי-וודאות

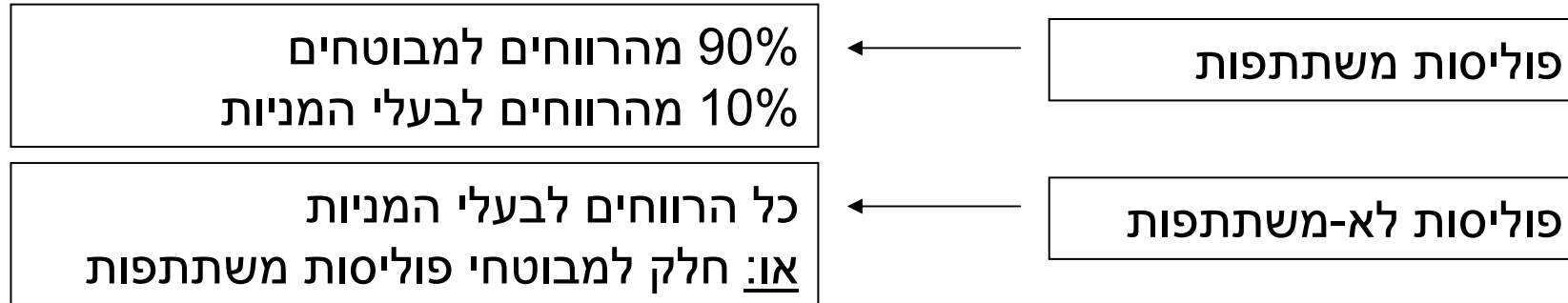
חברה הדדית (mutual)

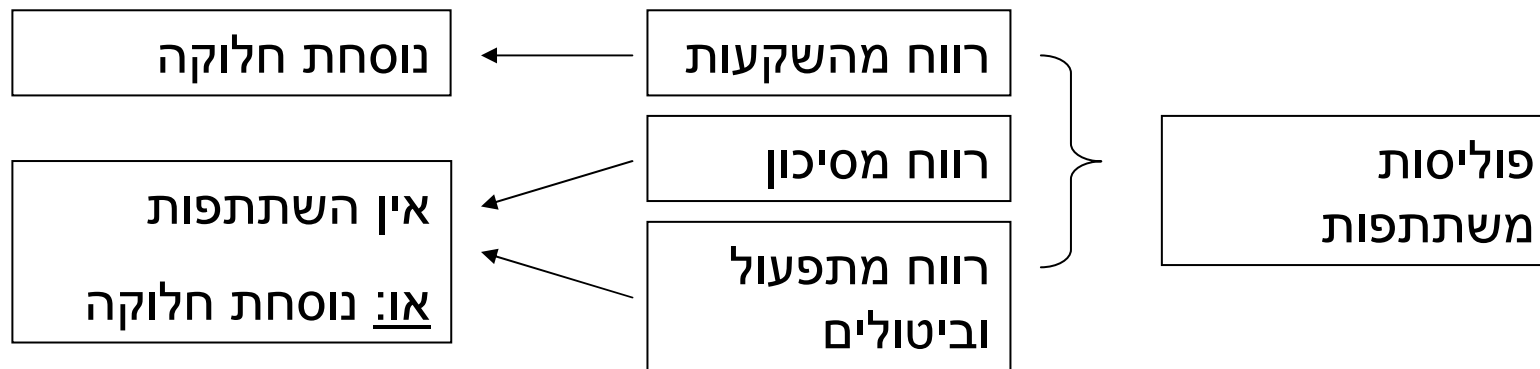
הרווחים שייכים למבוטחים
(עמיתים)
דוגמא: קרן פנסיה אקטוארית

מודלים לחלוקת רווחים

מודל גלובלי (אנגליה)

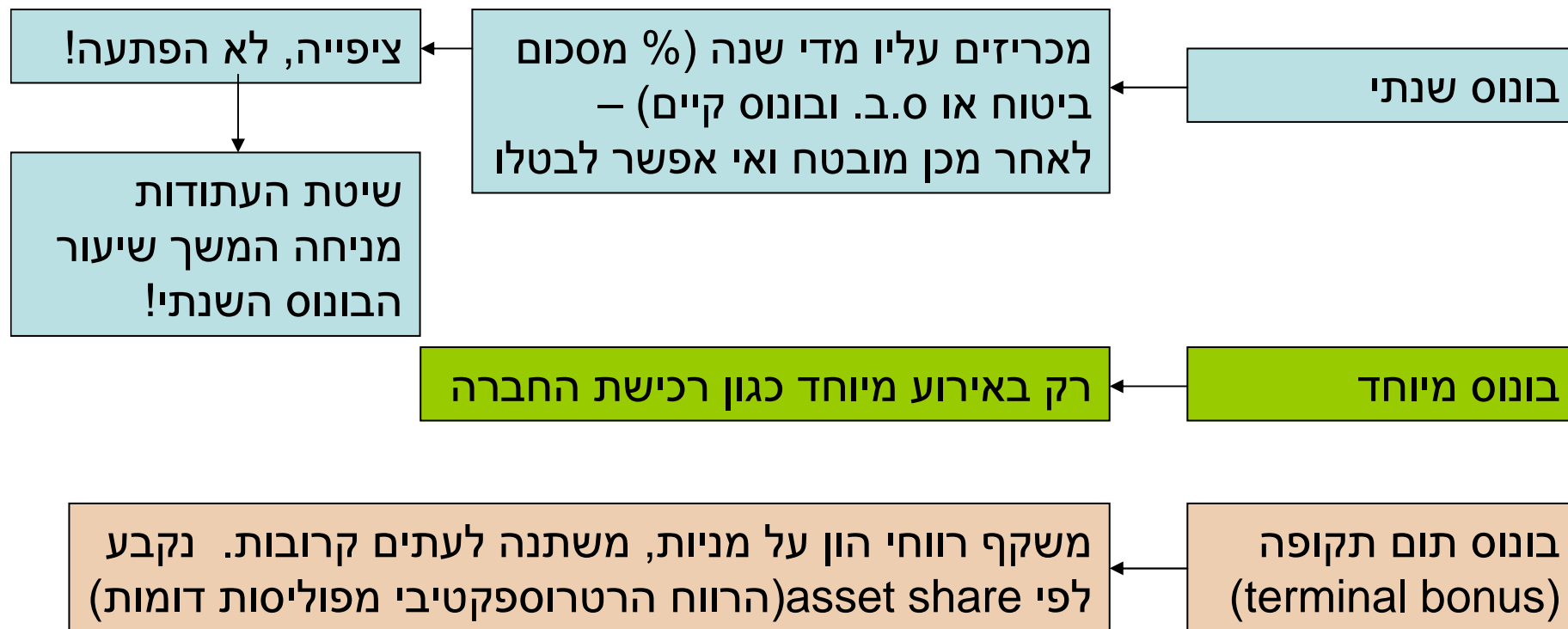

מודל פרטני (אירופה, ארה"ב, ישראל)

שיטת "בונוס עתידי" (reversionary bonus)

בביטוח מעורב, סכום הביטוח הבסיסי מובטח (במוות או בתום תקופה). בד"כ ערכי פדיון אינם מובטחים.

שיטת השערוך (révalorisation) - צרפת

P = פרמיה

S = סכום ביטוח

V = עתודה

i = ריבית "צפויה"

i' = ריבית בפועל

k = שיעור חלוקת רווח

$k(i' - i)V = rV$ = רווח לחלוקה

$$V = S\bar{A} - P\ddot{a}$$

$$(1+r)V = (1+r)S\bar{A} - (1+r)P\ddot{a} \quad = \text{עתודה לאחר שערוך}$$

ולכן יש להגדיל סכום הביטוח והפרמיה ב- r

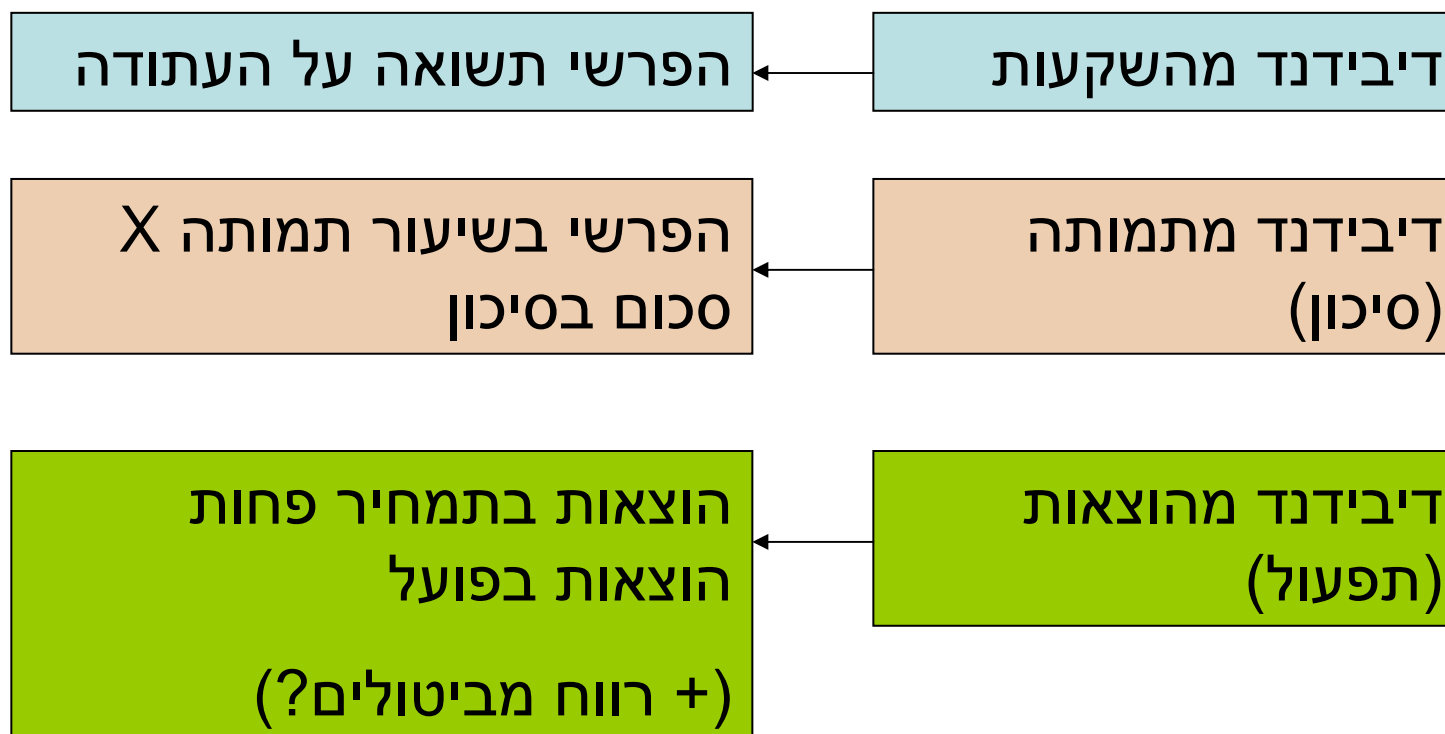
או אפשר להגדיל סכום ביטוח בלבד ב- r' כאשר $r' < r$

השוואה בין השיטה האירופאית לשיטה האנגלית

אנגליה – reversionary bonus	אירופה – révalorisation
מסובך (asset share)	פשוט לחשב
החלטת חברה	נקבע במפורש
נכסים בשווי שוק (market value) - מניות	נכסים בשווי תאורטי (book value) – אג"ח
בנוס שנתית – יציב בנוס קץ תקופה - משתנה	תנודתיות נמוכה
פרמיה קבועה	פרמיה משתנה (בצרפת)

ארה"ב – שיטת התרומות (contribution method)

העיקרון: חלוקת לפי מקורות העודפים
כל פוליסה תשתתף בחלוקה על פי תרומתה לעודף

ארה"ב – שיטת התרומות (contribution method)

- החברה מחליטה מדי שנה על הנוסחה המתאימה
- ייתכן שתשמור חלק מהרווח כנגד הפסדים בעתיד
- בונוס תום תקופה: אפשרי אך מוגבל לעומת אנגליה
- לעתים אין דיבידנד בשנה א' עקב הוצאות ראשוניות
- אמור ליצור שוויון בין המבוטחים (איך בונים קבוצות מתאימות?)
- הדיבידנד יכול להתבטא כ:
 - בונוס "במזמן" (מייד)
 - תוספת מסולקת לביטוח (עתידי)
 - הקטנה בפרמיה

ביטוח לפי יחידות מנייה (unit-linked)

- אין חלוקת רווחים בצורה המקובלת
- המבוטח רוכש "יחידות" בקרן השקעות של חברת הביטוח (בדומה לקרן נאמנות, אבל בפרמיה חודשית קבועה)
- שווי היחידות עולה או יורד לפי שווי ההשקעות
- יש פער בין מחיר הקנייה והמכירה (דמי ניהול)
- עלות הסיכון: פרמיה נפרדת או "ביטול" יחידות
- הוצאות ניהול כ- % מהפרמיה – אפשרי (במיוחד בשנים הראשונות)
- במקרה מוות, משלמים סכום ביטוח הכולל את שווי היחידות (לעתים 101% משווי היחידות!)
- בתום התקופה, המבוטח מוכר את היחידות שברשותו – לעתים יש הבטחת תשואה מינימלית (אם כן נדרשת רזרבה מיוחדת)

השתתפות ברווחים בישראל – "קרנות"

קרן א' – הצמדה חצי-שנתית

100%

קרן ב'-ז' – הצמדה חודשית

85%

15%

קרן ח' – 1988-90 (במקביל עם ח"ץ)

50%

50%

קרן ט' – 1991

40%

60%

קרן י' – מ-1992

100%

אג"ח ח"ץ

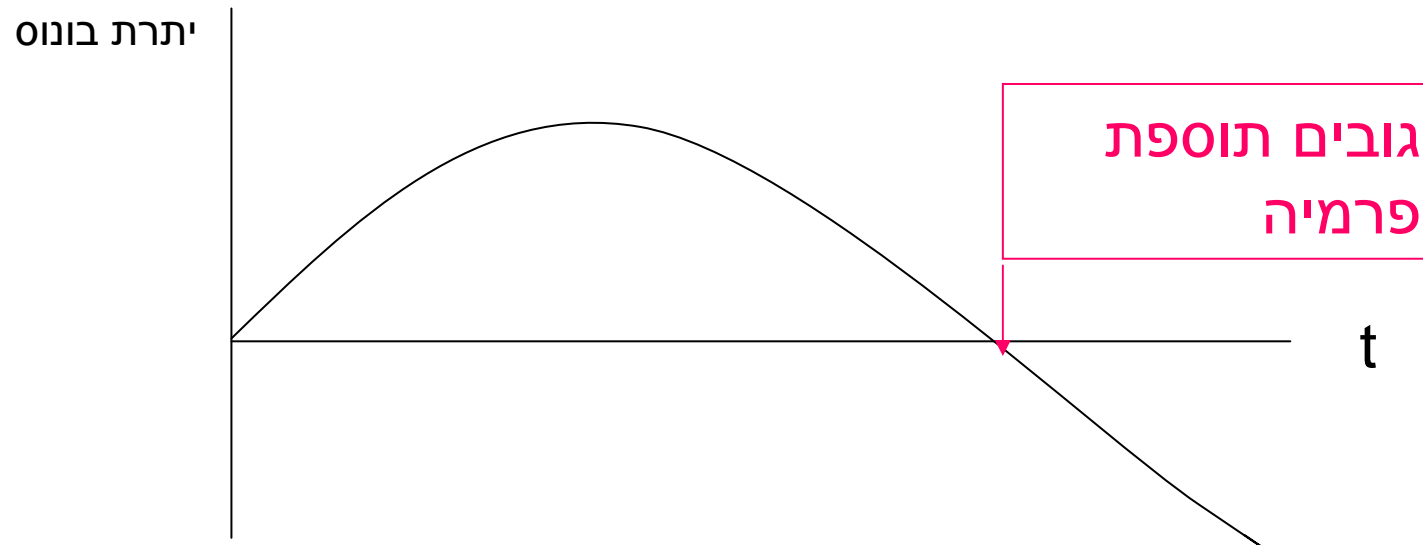
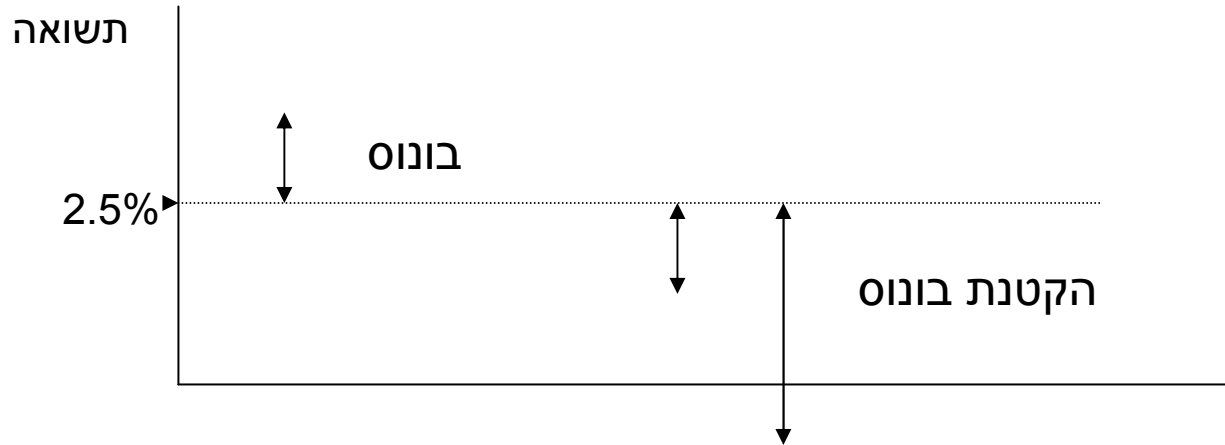
חופשי

חלוקת רווחים בישראל: ביטוח מעורב

- הפרמיה מחושבת לפי ריבית 2.5% לשנה ("ריבית בסיס")
- העתודה מושקעת בתיק השקעות "חופשי" (לפי הנחיות המפקח)
- מדי חודש, מודדים את התשואה לעומת ריבית הבסיס (נ.ב. תשואה "נטו" – ר' בהמשך)
- אם יש עודף – הפוליסה מקבלת בonus מידי = שיעור העודף X העתודה המצולמרת
- אם יש חוסר – הבonus הקיים יקטן (ויכול להגיע לסכום שלילי)
- הבonus מחודשים קודמים מקבל מלוא התשואה נטו (בלי ניכוי ריבית הבסיס)
- במקרה יתרת בonus שלילית – הפרמיה תגדל כדי לחסל את היתרה עד לתום תקופה או מוות מוקדם (מעל 15% - יש להודיע!)

$$\frac{-B}{\ddot{a}_{x+t:\overline{n-t}|}}$$

חלוקת בונוס בישראל: ביטוח מעורב

חלוקת בונוס בישראל: ביטוח מעורב

מתי משלמים את הבונוס?

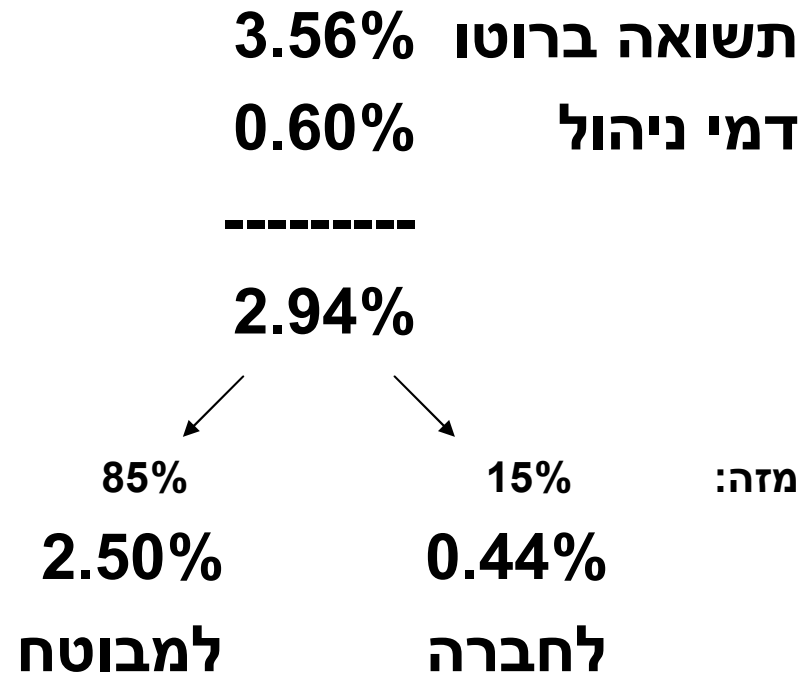
יתרה (-)	יתרה (+)	
✓	✓	פדיון
x	✓	מוות
✓ (זניח)	✓	תום תקופה

תשואה ברוטו לעומת תשואה נטו

דוגמא 2

דוגמא 1

עפ"י תקנות 1995, 15% "שלילי" נגררים לשנים הבאות ומנוכים מחלוקת תשואה חיובית

ביטוח מעורב בישראל - השוואה

רווח מהשקעות בלבד	כמו אירופה
חלוקה מוגדרת בפוליסה	כמו אירופה
השתתפות גם בהפסדים	דומה ל-unit linked
אפשרות לתוספת פרמיה	ייחודי
בונוס מיידי, לא עתידי	כמו ארה"ב
אין בונוס תום תקופה	כמו אירופה
מגבלות על תיק השקעה	דומה לאירופה

חלוקת רווחים בישראל: עדיף

- חישוב דמי ניהול – כמו מעורב (בקרן י')
- אין "ריבית בסיס"
- יתרת הצבירה (לא העתודה!) מקבלת תשואה נטו מדי חודש
- אין תוספת פרמיה
- במקרה מוות משלמים ריסק + חסכון (כמו לא משתתף)
- בתום תקופה מקבלים יתרת החסכון שאיננה מובטחת

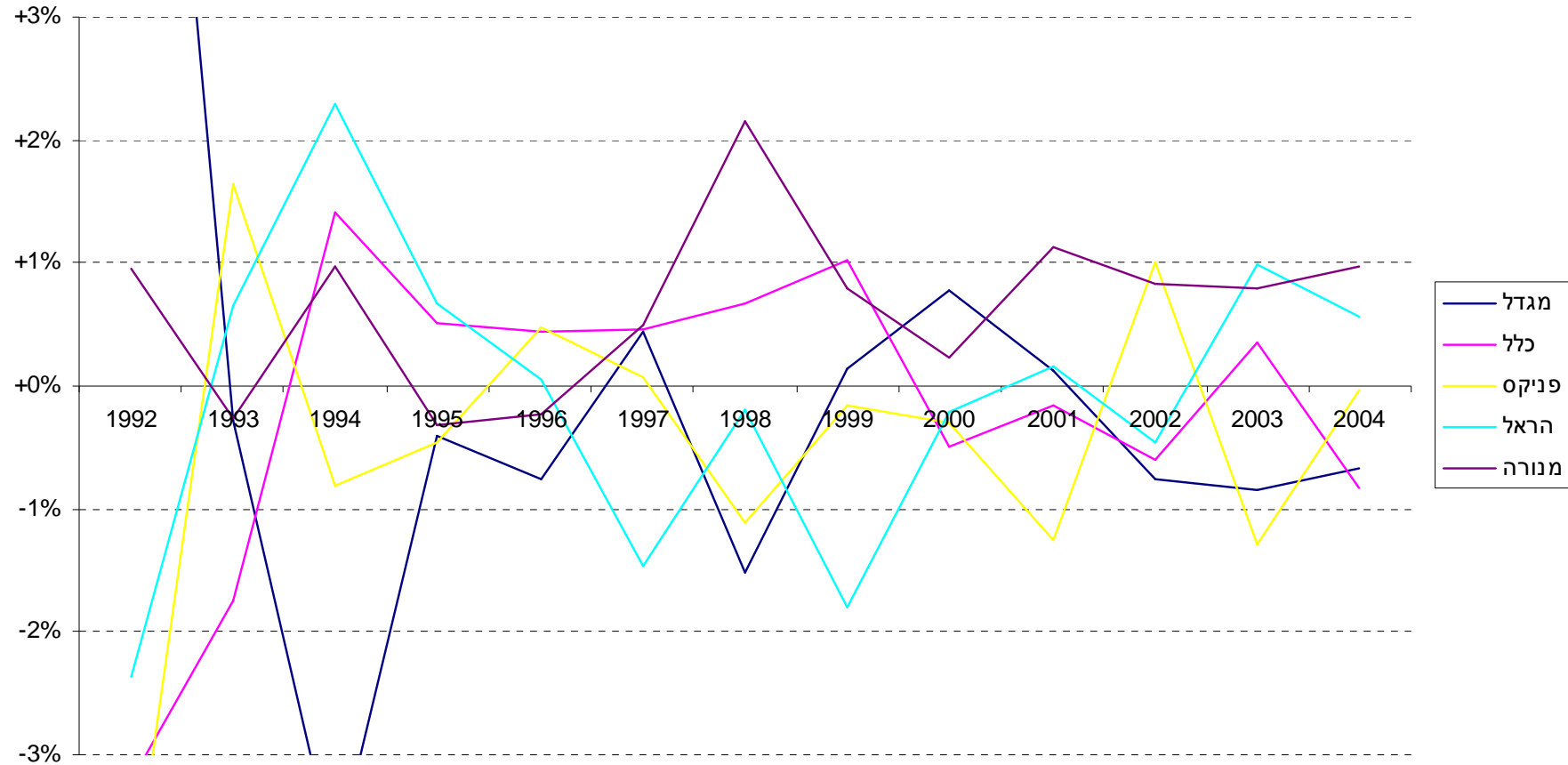
חלוקת רווחים בישראל: מוצרים אחרים

מעורב מסולק	סכום הביטוח משתנה לפי תשואה נטו בניכוי ריבית בסיס
מוצרי סיכון ללא צבירה עתודות	אין בונוס ואין תוספת פרמיה
מוצרי סיכון עם פרמיה קבועה	בין 0% ל- 5% אין בונוס מחוץ לתחום זה – כמו מעורב
גימלה בתשלום	סכום הגימלה משתנה על פי התשואה נטו בניכוי ריבית בסיס
אי-כושר עבודה בתשלום	ב- 24 חודשים: צמוד למדד אח"כ: על פי תשואה נטו בניכוי ריבית בסיס

ישראל: השוואת תשואות

ישראל: השוואות תשואות

ישראל: התפתחויות חדשות

1999	DAC – מגביר אי-התאמה בין הרווח לחברה ובין הרווח המחולק למבוטח
~2000	סלי השקעות
~2000	פרסום תשואות מדי חודש
2004	מוצר חדש: ביטול חלוקת 85-15
2005	תשואה יומית (בגין פוליסות מ-2004)
??	דיווח על רמות סיכון של תיקי ההשקעות

תודה

בהצלחה בהח'נות...